

Mladen Paić (1905. -1997.)

Gumhalter, Branko

Source / Izvornik: **Matematičko fizički list, 2003, 212, 290 - 290**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:022466>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Mladen Paić (1905. - 1997.)

Akademik Mladen Paić, profesor Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, jedan od suosnivača Instituta "Ruđer Bošković", osnivač Instituta za fiziku Sveučilišta i njegov dugogodišnji direktor, rođio se u Zagrebu 1905. U Zagrebu je pohađao osnovnu školu i gimnaziju, a na Tehnički fakultet upisao se 1923., gdje je diplomirao na Kemijsko-inženjerskom odsjeku 1929. Ubrzo nakon toga odlazi u Francusku na postdiplomski studij u Laboratorij za opću kemiju kod profesora G. Urbaina na Sorbonni. Tamo je radio na rentgenskim ispitivanjima strukture živinih anorganskih soli Debye-Scherrerovom metodom, a rezultati tih istraživanja bili su osnova njegove doktorske disertacije koju je obranio na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1932. Sljedeće godine postigao je i doktorat znanosti na Sorbonni u Parizu.

Mladen Paić je uređivao i opremao fizički laboratorij na Institutu Alfred Fournier otvorenom 1932. na kojem je istraživao svojstva organskih tvari fizičkim metodama. Usporedno s tim radom bio je voditelj laboratorija za istraživanja rentgenskim zračenjem metalurškog koncerna Pechiney kraj Pariza, gdje se detaljno upoznao s metodama rendgenskih istraživanja slitina aluminija. Nakon početka II. svjetskog rata prelazi na neokupirani dio Francuske u Chambrey, u istraživački institut tvornice Pechiney, gdje nastavlja rad na ispitivanju aluminijskih slitina. Po završetku II. svjetskog rata Vlada NRH pozvala je M. Paića za redovnog profesora fizike na novootvorenom Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje 1946. započinje s predavanjima iz Opće fizike, i sa sveukupnom organizacijom Fizičkog odjela. Zajedno sa suradnicima organizirao je nastavu, demonstracijske pokuse, nastavu u studentskim praktikumima, a nedugo nakon toga započeo je i zahtjevan posao pisanja skripata/udžbenika iz Opće fizike te priručnika za praktikume, na kojima su se kasnije odgajale generacije studenata.

Kada je u ranim pedesetim godinama prošlog stoljeća na inicijativu prof. Supeka počelo osnivanje Instituta "R. Bošković", prof. Paić je odigrao važnu ulogu u njegovoj izgradnji. Na njegovu inicijativu pokrenuta je gradnja neutronskog generatora na kojem je nakon puštanja u rad izvršen niz vrlo značajnih eksperimenata čiji su rezultati ubrzo privukli pažnju svjetske znanstvene javnosti i stvorili čitavu plejadu fizičara u području nuklearne fizike i fizike čestica. U šezdesetim godinama vodi grupu za studij nuklearnih reakcija pomoću ionografskih emulzija, te obavlja dužnost predstojnika Odjela za nuklearne reakcije.

Svoja velika znanstvena i organizacijska iskustva prof. Paić je ponovno angažirao 1965. kada je započeo osnivanje i izgradnju Instituta za fiziku Sveučilišta u Zagrebu, s ciljem da se unaprijedi znanstveni rad sveučilišnih nastavnika i time doprinese poboljšanju kvalitete sveučilišne nastave. Zahvaljujući jasnom uvidu u moderne pravce istraživanja u svijetu i svijesti o mogućnostima njihove realizacije u našoj sredini, Institut za fiziku usmjerio u područja istraživanja fizike kondenzirane materije i atomske fizike. Zajedno sa suradnicima je organizirao znanstvene odjele Instituta u područjima istraživanja strukturnih, elektronskih, magnetskih i optičkih svojstava metala i njihovih slitina, poluvodiča i izolatora, kao i fizike ioniziranih plinova i plazme. Ovakva shema istraživanja, osuvremenjena i protegnuta na istraživanja novih materijala i stanja materije, održala se na Institutu za fiziku sve do danas. Prof. Paić se povukao s upravljačkih funkcija Instituta 1970. ali je u njemu ostao znanstveno aktivan i nakon umirovljenja 1975., radeći u Laboratoriju za optička svojstva kristala sve do 1996. kada ga je bolest onemogućila da dolazi u laboratorij.

Za svoj ukupni plodan rad dobio je mnoga društvena priznanja, dopisnim članom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas HAZU) postao je 1950. a redovnim članom 1961., zajedno sa suradnicima dobio je Republičku nagradu "Nikola Tesla" 1961. za izgradnju neutronskog generatora, Republičku nagradu za životno djelo dobio je 1971., a Saveznu nagradu AVNOJ-a za životno djelo 1974., te niz drugih priznanja i odlikovanja.

Svojim predanim i visokostručnim obrazovnim, istraživačkim i znanstveno-organizacijskim radom prof. Paić je izuzetno mnogo zadužio i utjecao na sveučilišnu i znanstvenu aktivnost u Hrvatskoj. Pod njegovim utjecajem stasale su generacije studenata fizike, od kojih su se mnogi posvetili znanstvenom radu, kojima je on svojim djelovanjem pružao poticaje i stvorio mogućnosti da taj rad obavljaju u ovdášnjoj sredini.

Branko Gumhalter, Institut za fiziku, Zagreb